

BERG, GUSTAF

**Barngränsfrågan för biograferna : ett
utredningsbidrag / av Gustaf Berg**

Stockholm
1918

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

0

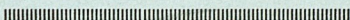
Teat.
Biograf.
(fm)
o

(Särtryck ur Filmladet.)

BARNGRÄNS-

© © © FRÅGAN

GUSTAF BERG

RESEARCH REPORT

FOR THE

1970

1970

1970

1970

Kungl. biblioteket

0 0000 000093128

BARNGRÄNSFRÅGAN

FÖR BIOGRAFERNA

ETT UTREDNINGSBIDRAG

AV

GUSTAF BERG

STOCKHOLM
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET 1918

(Auskript.)

*Till herr t. f. föreståndaren för statens
biografbyrå.*

Då jag i dag frånträder föreståndarskapet för statens biografbyrå, sker det vid en tidpunkt, till vilken den byrån anbefallda utredningen rörande eventuell höjning av åldersgränsen med hänsyn till rätten att övervara vissa biografföreställningar icke kunnat slutföras. Möjligen kommer byrån att finna skäl ytterligare någon tid avvakta vissa parallella utredningar i ämnet, som veterligen pågå. Med hänsyn till dessa har jag icke velat före min avgång forcera utredningen, och ej heller vill jag under förhandenvarande förhållanden i ringaste mån föregripa det resultat, till vilket byrån för sin del finner sig böra komma. Men då jag under tjänstetiden haft att företrädesvis ägna frågan uppmärksamhet, synes mig skäl föreligga att hos Eder, för den användning byrån därav kan vilja göra sig, efterlämna en summarisk framställning av mina synpunkter och erfarenheter i

ämnet, vilket jag har äran göra i och med följande

p. m. i fråga om eventuell höjning av den åldersgräns, under vilken barn ej må lämnas tillträde till vissa biograföreställningar. —

Den 11 september 1916 täcktes Kungl. Maj:t anbefalla statens biografbyrå att verkställa utredning av frågan, huruvida och i så fall i vad mån den i § 3 av nådiga förordningen angående biograföreställningar den 22 juni 1911 stadgade åldersgräns, under vilken barn ej må lämnas tillträde till vissa biograföreställningar, bör höjas, ävensom att inkomma med det yttrande och förslag, vartill den sålunda verkställda utredningen kunde giva anledning. Detta uppdrag gavs åt byrån i direkt sammanhang med fastställandet av ett överklagat granskningsbeslut, genom vilket en viss film godkäfts för offentlig förevisning i Sverige, dock icke för barn under femton år. I klagomålet över nämnda beslut hade, bland annat, andragits att filmskildringar på ifrågavarande och liknande motiv, nämligen äktenskaplig otrohet och i allmänhet konflikter på erotisk grund, icke borde vara tillgängliga för ungdom under aderton år.

Frågan om höjning av åldersgränsen mellan »barn» och »äldre» med avseende på rätten att lämnas tillträde till olika slag av biograföreställningar var därmed framställd till behörig prövning och besvarande. Men redan

dessförinnan hade i den allmänna diskussionen tanke väckts på sådan höjning, och icke mycket senare blevo dessa röster för en tid rätt ofta återkommande, sedan Stockholms folkskoledirektion gjort framställning till kungl. folkskolöverstyrelsen om åtgärder i sådan riktning, varefter folkskolöverstyrelsen lät utgå en rundskrivelse till lokala skolmyndigheter, pedagogiska organisationer m. fl., vilken i sin tur besvarats med ett stort antal yttranden för eller i en del fall emot yrkandet på en så vidsträckt åldershöjning. Jämväl till Kungl. Maj:t hava underdåniga petitioner gjorts om höjd åldersgräns, nämligen av stadsfullmäktige i Kristianstad och skolmyndighet i Karlskrona, vilka framställningar remitterats till byrån för underdåniga utlåtanden, varefter Kungl. Maj:t funnit framställningarna icke föranleda vidare åtgärd.

Rörande utredningens anläggning och förgång må här erinras, att jag i värdsam skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet anhållit om införskaffande på diplomatisk väg av uppgifter om lagstiftningen på området, jämväl med hänsyn till åldersgränsens effektivisering m. m., i ett antal främmande stater, och att därefter genom kungl. utrikesdepartementet tid efter annan inkommit sådana uppgifter från beskickningarna i flertalet av ifrågavarande länder, vilka uppgifter jämte andra tillgängliga sådana be-

arbetats och sammanställts. För närmare orientering i motsvarande frågas läge i Norge hade jag tillfälle att i början av förra året göra ett studiebesök på några dagar i Kristiania. Vidare hava, såsom det är Eder bekant, upprepade överläggningar i ämnet ägt rum byråns medlemmar emellan, varjämte dess särskilda pedagogiska expert, ordinarie granskningsmännens suppleant seminariedjunkten Marie Louise Gagner, anmodats benäget ägna frågan särskild uppmärksamhet och, så snart sig göra låte, meddela preciserad ståndpunkt, vilket ännu icke kunnat ske i slutgiltig form. Än vidare hava förekommit dels en kortare enskild rådpläging med representant för kungl. folkskolöverstyrelsen, dels på mitt föranstaltande offentlig överläggning med biografnäringens idkare våren 1917, varå protokoll föreligger, utvisande fackets uttalande då för status quo. I samband härmed må även bemärkas, att årets biograf- och filmmannakongress efter diskussion i barnfrågan, vari jag beretts tillfälle deltaga, förskjutit sin ståndpunkt till eventuellt accepterande av en 16-årsgräns och därjämte för sin del beslutat inskränkning av föreställningar, till vilka ensamma barn äga tillträde, till matinéer en dag i veckan pr biograf; diskussionen gav även uttryck åt väsentligt stegrad uppmärksamhet på vikten av barnbestämmelsernas efterlevnad. Här må ock antecknas, att en av Stockholms

stadsfullmäktiges beredningsutskott tillsatt kommitté under ordförandeskap av polismästaren Hårleman samt med stadsfullmäktigeledamoten fru Gertrud Törnell, rektor C. Svedelius, doktor Ivan Bratt och direktör Oscar Hemberg som övriga medlemmar sysselsatt sig med frågan, och att denna kommitté genom sin ordförande lär hava föranstaltat vissa undersökningar angående barnfrekvensen å biograferna i huvudstaden, varav resultatet i sinom tid torde komma att erbjuda intresse. Beträffande den *utländska lagstiftningen* i ämnet hänvisar jag till den av granskningsmannen Gagner gjorda sammanställningen. Den visar en ganska brokig karta av bestämmelser i barnskyddande syfte, helt naturligt då denna lagstiftning, liksom det fenomen den skall reglera, ännu befinner sig i sin ungdom. Vissa lärdomar äro dock att hämta därur, främst den att man så gott som överallt i världen funnit en barngräns nödig och bemödar sig att på ett eller annat sätt hålla den effektiv; som den vanligaste åldersgränsen framstår 16 år med variationer från 14 till 17. Däremot finner man knappast så påtagliga uttryck ännu i lagstiftningen för tendensen till höjd åldersgräns, som man kunnat vänta på grund av en otvivelaktigt rätt utbredd opinionsväg i sådan riktning. Mera givande äro uppgifterna om barngränsens effektivisering, vilken synes genomgående baserad på förhål-

landevis allvarliga påföljder av överträdelse. Man lägger här märke till att upprepade förseelser somligstädes kunna straffas med fängelse och med rättighetens förlust, samt att straff kan påläggas icke blott biografföreståndaren utan även hans personal samt stundom underårig, som genom falsk uppgift förskaffar sig tillträde, något som emellertid förutsätter en högre biografåldersgräns än lägsta åldersgränsen för kriminellt självansvar. Även målsman eller tillfällig följeslagare kan straffas för förseelse mot barntillträdesbestämmelserna.

Av grannländerna uppvisar *Norge* det mera sällsynta förhållandet, att filmcensur är inrättad utan att åtskillnad göres i bildmaterial för olika åldrar. Mot denna anordning hava många anmärkningar gjorts, och man har sedan några år räknat med sannolikheten av en förändring. De norska filmcensorererna själva hava livligt beklagat, att icke en gräns varit dragen mellan barn och äldre. De hava även uttalat sig för en sådan gräns, lagd vid 16 år. På min förfrågan om motiven för just denna gräns har chefen för norska statens filmkontroll haft vänligheten upplysa, att han stannat vid nämnda gräns, emedan han ansåge den vara den högsta, som man kunde hoppas få genomförd. Emellertid har frågan om barnen och biograferna, som tidigare varit föremål för ganska mycken uppmärksamhet i Norge,

på senare tid kommit att något undanskymmas av den pågående kommunaliseringen av biograferna, vars drivfjädrar visserligen torde vara övervägande kommunalekonomiska, men varav man på vissa håll tillika väntat sig en lösning av biografens sociala problem. Mången initierad håller dock före, att denna lösning uteblir, eller åtminstone icke helt vinnas, i det att den kommunala biografen såsom avhängig även den av världsmarknadens förhållanden blir den privatdrivna biografen någorlunda lik, för så vitt den icke blir den fria biografen underlägsen i följd av stagnerad utveckling. I städer, där kommunaliseringen genomförts, synas erfarenheter redan vara gjorda, som giva stöd åt det senare antagandet. Man har exempel på bittert offentligt klander, till och med inom vederbörande kommunalrepresentation, mot den kommunala biografen, på sätt den handhaves, såsom en fortbestående fara för barn och ungdom, och det kan åtminstone för de mindre städernas vidkommande, där icke särskilda barnbiografer låta sig anordnas, med någorlunda viss-het förutses, att barngränsproblemet inom kort återfår sin aktualitet. Dessa förhållanden böra, menar jag, hos oss noggrant beaktas, emedan åtskilligt tyder på förefintligheten inom vissa kretsar även i vårt land av övertro på den kommunaliserade eller socialiserade biografens välsignelser, och att denna

övertro har desto större förutsättningar för populär spridning, ju mera ytlig kännedomen är om biografens och filmens egenart och faktiskt givna internationella gestaltningar.

I *Danmark* är barngräns stadgad; skiljelinjen går vid sexton år. Här råder dock det förhållandet, att den danska filmcensuren hittills i allmänhet godkänt filmerna även för barn. Endast i undantagsfall hava filmer barnförbjudits, detta ehuru danska censuren i det hela utgallar endast omkring 1 procent av ungefär samma filmmaterial, varav svenska censuren underkänner genomsnittligt minst 10 procent. Flertalet av de filmer, som här i landet icke äro tillgängliga för barn, får sålunda i Norge och Danmark förevisas utan hinder därav att barn äga tillträde, detta i fråga om Norge även å de kommunaliserade biograferna. Vad Danmark angår anses därför i åtskilliga kretsar den permanenta »biografrågan» ingalunda vara löst, och även från biograf- och filmfacket är det icke alldeles sällsynt att man får höra uttalanden om att det skulle vara till fördel också för biograferna där — vilka icke anses stå på de svenska biografernas genomsnittsnivå och ej heller åtnjuta dessas vidsträckta förtroende — om en strängare uppdelning av filmerna genomfördes i närmare anslutning till de svenska linjerna.

Dessa linjer har jag sökt angiva i en liten

skrift, »Barn och biograf», som jag här närsluter och till vilken jag kan i huvudsak hänvisa i vad det här kan vara fråga om hittillsvarande ordning och dess tillämpning i vårt land. Såsom jag där i korthet påpekar, har den hos oss stadgade 15-årsgränsen åtskilligt som talar för sig, men lämnar också rum för välgående invändningar. Då frågan nu gäller, huruvida och i så fall huru långt en höjning av denna gräns bör ifrågakomma, är det åtskilliga faktorer som böra komma i betraktande. Att en gräns i alla händelser bör bibehållas mellan å ena sidan barn- eller barn- och familjeföreställningarna och å andra sidan föreställningarna endast för »äldre» å biograferna, torde kunna lämnas utom diskussionen såsom en numerar alldeles självklar sak, om biografen skall, trots sin ojämförliga allmäntillgänglighet och sina egenarter med avseende på uttrycksmedlens realism och suggestivitet, kunna tillerkännas ett mått av frihet i fråga om ämnen och deras behandling, något så när motsvarande det som tillerkännes andra konst- och nöjesarter. Och med mindre lära nu och och i framtiden varken biograf eller allmänhet låta sig nöja.

Den fullt *rationella lösningen* av problemet att så anpassa förevisningen av biografbilder, att varje slag av bilder finge endast en publik, begränsad till genom ålder och andra

förutsättningar fullt mogna åskådare, kan icke tänkas uppnådd annat än på individuell väg och står alltså icke att vinna i fråga om den offentliga massföreläsningen, som kräver generella och praktiskt tillämpliga regler. Så nära, som i praktiken torde vara möjligt, till den rationella lösningen komme man enligt min mening genom införande av *ännu en ålderströskel* och i samband därmed det tillåtna filmmaterialets tredelning i »rött» (även barn tillåtet), »gult» (tillåtet för ungdom över 15 år och vuxna) samt »blått» (tillåtet endast för vuxna = fullt självbestämmande personer, »myndiga»). Genom detta »blå kort» skulle vinnas, att ur materialet för ungdom i åldern närmast över 15 år kunde helt fränskiljas sådant, som sysselsätter sig med erotiska problem på det sätt, att ogynnsam verkan därav kan uppkomma för åskådare i nämnda ömtåliga åldersgrupp. Dessutom skulle en del filmer, som nu av sådan eller liknande orsak måste förbjudas, ehuru de hava konstnärligt värde och måste förutsättas icke åstadkomma skadlig verkan på normalt beskaffade åskådare i stadgad ålder, kunna lösgivas. Förutsättningen borde dock vara, att granskningsmyndigheten tillerkändes på detta område en friare prövningsrätt efter estetiska linjer, enär eljest en särskild art »blå biografier» sannolikt skulle uppkomma, som specialiserade sig på lasciviteter, ruskigare sensationer eller Nick-

Carter-ämnen. Tanken på ett sådant blått kort har jag, som bekant, tidigare framfört till diskussion, och mot densamma har, såsom man kunnat vänta, gjorts bl. a. den invändningen, att den endast med svårighet läte sig inpassas i nuvarande filmcirkulationsförhållanden. Dock har även från biograffacket sida, där just denna svårighet väger tungt, uttryckts förståelse och intresse för en dylik anordning. För egen del är jag starkt benägen att tro, att utvecklingen kommer att leda därhän, att en ny gränslinje av ungefärligen den antydda läggningen i sinom tid bildar övergångsformen till biografens fulla emancipation. Tills vidare torde ett förslag i sådan riktning icke hava utsikt till framgång på grund av flerahanda praktiska hinder, däribland en ytterligare komplicering av den redan med tvådelningen förknippade svårigheten att åstadkomma betryggande kontroll.

Då man alltså torde hava att fortfarande räkna med tvådelning och endast tvådelning, blir frågan närmast den, huru en eventuell förskjutning uppåt — en förändring till *lägre* åldersgräns har ju aldrig ifrågakämlts — återverkar på granskningslinjer, praktisk tillämpning och kontrollapparat samt även på det ransoneringssyfte, som givetvis ingår i de särskilda bestämmelserna för barns biografbesök. I utredningsdirektivet ingår ingen bestämd latitud för den eventuella höjningen,

men det högsta som i sådant avseende på all-
var ifrågakommit torde kunna sägas vara
gräns vid aderton års ålder — detta förslag
framställt i vissa petitioner från pedagogiskt
håll, ehuru man även där i många fall nöjt
sig med anspråk på en förskjutning av ett
eller högst två år från nuvarande femtonårs-
gräns.

Det kan väl med hänsyn till höjningens in-
verkan på granskningslinjerna utan vidare
fastslås, att denna inverkan blir större, ju
mera man avlägsnar sig från nuvarande rela-
tivt låga åldersgräns. Det är tydligt att om
gränsen avsevärt höjes, exempelvis till 18 år,
kan detta icke ske utan inverkan på såväl det
»röda» som det »gula» filmmaterialet. Med
avseende på det förra måste vissa hänsyn ta-
gas till att dess publik även innesluter lager
av 16- och 17-åringars utvecklingsgrad med
anspråk på att icke hållas uteslutande till
andlig barndiet; en del av dessa åskådare
skulle ju kunna vara giftasfärdiga eller rent
av gifta personer. Med avseende på det »gula»
materialet bortföle till stor del den hänsyn,
som nu är att taga till de ömtåligare ton-åren,
och som givetvis sätter en viss prägel på be-
dömningen av de filmer, som tillåtas för of-
fentlig förevisning ehuru icke för barn, även
om denna bedömning icke heller nu kan ute-
slutande få domineras av hänsyn till de yng-
sta årsklasserna inom den »vuxna» publiken.

Båda dessa förskjutningar skulle sålunda rubba den nuvarande uppdelningens grundvalar, och efter mitt förmenande skulle en sådan rubbning, isynnerhet i det senare hänseendet, bliva till avgjord skada för biografens allmänna nivå här i landet och därmed för den folkliga smakutvecklingen i det hela. Med en så hög åldersgräns som 18 år, eller däromkring, skulle möjligen insikten om förhandsgranskningens behövlighet i fråga om förevisningsmaterialet för »äldre» förlora ett av sina säkraste fotfästen i den allmänna opinionen, och om följden härav bleve att denna del av förhandsgranskningen upphävdes, så att de vita dukarnas repertoar här i landet komme att ohämmat influeras av de rubb- och stubbköp av hela utländska produktio- ner, vilka äro en av den internationella film- marknadens mest utpräglade men tillika minst förmånliga företeelser, så skulle härigenom alstras ett icke minst i upplysta biografkretsar fruktat bakslag för den svenska bildteaterns relativt höga standard. Redan ur dessa synpunkter framgår önskvärdheten av en var- sam gränsförskjutning, som lämnar de hit- tills dragna censurlinjerna möjligast orub- bade.

En mera iögonenfallande omständighet är stegringen i tillämpningssvårigheterna vid själva publikuppdelningen, i mån som grän- sen föres upp i mera svårdifferentierade ål-

derslager. Redan nu erbjuder tillämpningen många livligt beklagade svårigheter, och det kan icke hjälpas att ett och annat ofrivilligt misstag inträffar. Dock är femtonårsgränsen otivelaktigt en av de ur yttre synpunkter lättast upprätthållna. Betecknande är att de sakkunniga, som på sin tid gjorde förarbetena för biografförordningen, när de som en självklar sak utgingo från en barngräns, icke med ett ord antyda sin motivering för valet av just femtonårsgränsen. Tvivelsutan hava de letts av den uppfattningen, att det i biljettluckan och vid ingången någorlunda lätt låter sig avgöras på ett ungefär, huruvida den som söker tillträde är över eller under femton år. Ävenså hava de naturliga paralleller, som erbjuda sig, icke kunnat vara utan inflytande. Vid den gräns, som de sakkunnige satte, utlöpte ju skoltvånget, en viss självansvarighet inför lagen inträdde o. s. v. Men framför allt har man säkerligen låtit sig bestämmas av den möjlighet till, så att säga, ögonmått, som femtonårsströskeln faktiskt bereder i och med de i övergångsstadiet efter konfirmation framträdande förändringarna för flickorna i frisyr och figur, för gossarne i långbyxor, målbrott o. d. Av samma skäl bör en ändrad åldersgräns icke helt släppa kontakten med dessa yttre kännemärken, vilka spela icke mindre roll för tillämpningens utövare i första hand

än för dess bemyndigade eller frivilliga övervakare.

Ur principiell synpunkt bör väl gränsen — då det är fråga blott om en enda generell sådan — anpassas så, att till barn hänföres den åldersgrupp, som ännu icke uppnått eller någorlunda genomgått det ingripande fysiska och psykiska genombrott, som kännetecknar pubertetsinträdet. En strict upprätthållen 15-årsgräns skulle väl, efter lekmannasyn åtminstone, i stort sett fylla detta krav. Närmast av vikt är således att komma ifrån den prutmån nedåt, som en slapp tillämpning av en i lägsta laget satt gräns framskapar. Redan en höjning med ett år kan beräknas minska den nuvarande prutmånen, men även med hänsyn till den relativt sena pubertetsåldern hos vårt folk räknar jag med att en 16-årsgräns i och för sig mera fullständigt täcker den uppställda principiella fordran. Att gå ännu längre är efter mitt förmenande att gå onödigt eller t. o. m. för långt; det skulle utgöra en återgång till ett system av skygglappar, som torde vara allmänt utdömt på uppfostrans område gentemot åldersklasser, vilkas individer i stor utsträckning äro hänvisade att tillvarata sig själva i livskampen, och vilka det innebure allvarliga risker att — om det nu låte sig göra — hålla utanför allt reflektionsmaterial, inom tillbörliga gränser, angående vissa sidor av livet och krafter därinom, vil-

ka kunna hava ödesdiger inverkan på livsödena för de alltför oerfarna eller för litet stäl-satta.

Emellertid är barngränsens uppgift icke blott att medgiva lämplig uppdelning av bild-materialet utan också att i sin mån förebygga ett skadligt övermått av barnbesök å biograf-er. I sådan riktning har den nuvarande barngrän-sen, med den vida skarpare utgallring av före-visningsmaterialet än annorstädes, som sta-tens biografbyrå praktiserat, här hos oss haft en kraftig verkan, som dock synes vara på en del för saken intresserade håll allt för mycket förbisedd; likaså har gränsens komplement i tidsinskränkningen för barnbesök i hög grad verkat återhållande på barnfrekvensen. Genom en blick på biografannonserna i Stockholm kan man lätt övertyga sig om, att av dess 80-tal biografier knappast mera än ett tiotal — ofta därunder — samtidigt kan tillkännagiva barn-tillträde, fränsett då de vanliga söndags-matinéerna. Avser man att ytterligare skärpa denna ransonering, har man ett medel därtill i en strängare tidsbegränsning, exempelvis så att ensamma barn icke finge lämnas tillträde till föreställning som avslutas senare än kl. 7 e. m. (i st. f. nu kl. 8), ehuru jag för min del är böjd att anse en sådan tidsgräns väl rigo-rös. Däremot bör den stundom framkastade tanken på totalförbud för barn *under* en viss ålder (t. ex. under skolåldern) att besöka bio-

graf helt förkastas, enär verkan därav mest skulle gå ut över föräldrar i små förhållanden, vilka, då de någon gång unna sig den förströelse ett biografbesök så väl kan bereda och behöver bereda dem, ofta icke skulle få tillfälle därtill, då de icke hade någon till att öva tillsyn över de små, som de skulle nödgas lämna hemma. Tanken på något slag av kortransonering har mera som talar för sig, då kortet tillika kunda utgöra åldersbevis och sålunda underlätta tillämpning och kontroll. Ett obligatoriskt tillståndskort, med åldersuppgift, utfärdat av vederbörande *målsman*, vore i själva verket en huvudnyckel till lösningen av de båda problemen kontroll och ransonerings — med det särskilda plus, att ransonerings ringen bleve lagd i de därtill mest behöriga händerna.

Huru än gränsen bestämmes, är den förfelad, om om den ej göres *i tillräcklig grad verksam*. Detta gäller först och främst bildurvalet, i vilket hänseende man ingenstädes gått tillnärmelsevis så strängt till verket som den svenska censuren, stödd på en därvidlag synnerligt nogräknad allmän opinion. Men mot nuvarande förhållanden har ofta och icke i allo utan skäl kunnat anmärkas, att den yttre tillämpningen, publikurvalet, icke varit fullt effektivt. Felet är i första hand biografföreståndarnas, vilka hava sig ålagt vid bötesäventyr att icke lämna barn under 15 år tillträde till

filmer, som äro dem undantagna, eller på tider, då ensamma barn icke få bevista föreställningarna. Förvisso har deras och deras biträdens tillsyn häröver i många fall varit bristfällig. Men i andra hand måste även de i sakens egen natur liggande svårigheterna tagas med i räkningen, liksom även den icke tillfyllestgörande kontrollen och de rätt så obetydliga riskerna.

Numera torde dock insikten om det tillbörliga och nödvändiga i allvarlig aktgivenhet på barnbestämmelsernas efterlevnad hava blivit väsentligt mera allmän och fördjupad bland biografmännen själva än under biografförordningens första tider. Det kan ej heller förbises, att biografernas ekonomiska intresse av barnfrekvensen alltmera förringats, så att flertalet biografer helst se sig befriade från att tillhandahålla barnbiljetter. Endast å mindre orter, där blott en enda eller ett par biografer finnas, spela barnbesöken någon roll för driftens bärighet. Men bland biografmännen är det en ganska allmän uppfattning, att lagstiftningen bör giva dem någon anvisning om sättet för barngränsens praktiska upprätthållande gentemot publiken samt befria dem från ansvar för ouppsåtliga misstag från deras sida, t. ex. genom lögnaktiga uppgifter från minderårigas och deras ledsagares sida; likaså har man även från facketts sida önskat stödet av en verksammare kontroll. Den anvisning av

nämnda slag, som bör komma ifråga, vore efter mitt förmenande given genom införande i biografförordningen av den bestämmelsen, att var och en, om vilken det icke genom utseende eller på annat sätt är ställt utom tvivel, att han eller hon passerat åldersgränsen, är skyldig att genom skriftligt åldersbevis styrka sin behörighet, när helst sådant kräves för tillträde till biografföreställning, till vilken barn icke må medgivas tillträde. Åldersbeviset bör, som ovan sagts, vara utfärdat av vederbörande målsman, som därigenom får i sin hand ett ransoneringsmedel. Det bör vara bevittnat, och utfärdandet av oriktigt bevis eller missbruk av bevis måste i särskilt avvägd form och grad kriminaliseras. Det bör åligga biografägaren att avvisa besökande i ålder intill ett eller två år över gällande barngräns, som icke kan prestera åldersbevis, vid äventyr att straffas som för förseelse mot barngränsbestämmelserna. Biografen bör vara skyldig tillhållna blanketter för bevisen, på det lämplig form för dessa måtte inarbetas, och avfordrat bevis bör för varje gång kvarhållas mot utlämnande av ny blankett. Ransoneringens fulla utsträckande till de minderåriga kan, om man vill tillgripa en sådan, ske genom att ett tillståndsbevis från målsman göres obligatoriskt. Med den träning i kort- och ransoneringsprocedurer, som senaste tidens förhållanden berett allmänheten, skulle det kanske icke

stöta på oövervinneliga svårigheter att genomföra även detta, som innebure att varje målsman utfärdade ett lämpligt avfattat kort, innefattande hans medgivande för ett biografbesök, vilket kort det sedan ankomme på honom eller hans ställföreträdare att innehålla, när de hade skäl att förhindra överflödiga biografbesök. Genom en så ordnad ransonering skulde möjligen de förhållanden kunna metodiskt avhjälpas, som hittills givit fog för anmärkningar från barnavårds- och liknande håll med avseende på barntiggeri, fall av snatteri o. d., föranledda av »biografens lockelser».

Av stor vikt för barnbestämmelsernas effektivitet är vidare, att *påföljderna av överträdelser* bli allvarligt kännbara. Visserligen finnes redan nu en böteslatitud upp till 500 kronor, men erfarenheten visar att endast i ytterliga undantagsfall högre böter utdömas än 15 kronor eller, vid återfall, 25 kronor, under det att smärre förseelser mot formella polisreglementen på biografens område gärna bestraffas med 75 à 100 kronors böter eller däröver redan första gången. Härav har faktiskt den vanföreställningen funnit näring, att barngränsförseelserna vore av mindre vikt, och föga nogräknade biografidkare hava kunnat kalkylera med vinst på överträdelserna, även om mot förmodan ett åtal i något fall skulle följa. Högsta bötessatsen torde böra väsentligt höjas och en skärpt stegring vid upprepade

förseelse i förordningen anvisas för att snart nog, exempelvis vid femte gången eller i svårare fall dessförinnan, övergå i förlust för viss tid eller för alltid av rättigheten att anordna offentlig biografföreställning. Därjämte bör den biträdande biografpersonalen i förekommande fall göras ansvarig för delaktighet. Och genom kriminalisering av försöken från publikens sida att trotsa barnbestämmelserna skulle i det allmänna medvetandet införas en behörlig allvarligare syn på saken än hittills. Till en del — närmare bestämt till den i vanlig strafflagsmening minderåriga delen av allmänheten — bör bestraffningen av dylika förseelser bli en skolmyndigheternas sak. Det kan icke frånses, att skolan på detta område synes hava en uppgift, som icke tillvaratages därigenom att enquêter över barnbesök på »gula» program föranstaltas och redovisas, medan dymedelst framdragna överträdelser av samhällelig ordning undanhållas den näpst genom nedsatt uppförandebetyg eller annorledes, som eljest lätt ådrages genom förseelse mot någon av skolans speciella föreskrifter. Det vill förefalla, som om skolan för sin angelägna uppgift att fostra till medborgerligt ansvar och samhällelig dygd här skulle hava sig anvisat ett särskilt lämpligt fält för inskräpande av laglydnad, just på ett område som på det närmaste berör samhällets förhållande till barnen själva.

I sista men icke minst maktpåliggande rummet kommer *ordningsmyndigheternas energiska kontroll* såsom ett villkor för barngränsens effektivitet. Det är en känd och erkänd sak, att poliskontrollen hittills lämnat mycket övrigt att önska. Till en del beror detta på polisförhållandenas egen natur, alldeles särskilt på landsbygden. För några år sedan har jag tillåtit mig en vördsam framställning till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet med förslag om landsbygdskontrollens omläggning till ungefärlig motsvarighet med föreläsningsinspektionen, vilket förslag i huvudsak vunnit länsstyrelsernas m. fl. i ämnet hörda myndigheters understöd, varefter emellertid ärendets vidare beredning torde hava undanskjutits av större och mera brådskande departementala angelägenheter. I städerna torde i regel speciell förstärkning av polispersonalen för här ifrågavarande ändamål vara av nöden. Bland den ordinarie ordningspolisens mångahanda bestyr löper en kontrolluppgift som denna en viss fara att bliva betraktad som en detalj av mindre vikt. Att så verkligen är fallet förstår man, då man får höra från biografidkare i vissa städer med eljest välordnat polisväsen, att något kontrollbesök ännu icke inträffat under de sju åren, sedan biograförordningen tillkom. Mera sällsynta undantagsfall äro givetvis de, där kontrollbesök förekomma, men tillsyningsmän i överordnad po-

liemannaställning undantaga dem själva åtföljande minderåriga från förordningens bestämmelser. Det ena som det andra hänvisar dock på behovet såväl av en i allmänhet skärpt uppmärksamhet för sakens vikt som för ordningsmaktens utrustande med för kontrolluppgiften särskilt lämpade organ.

Av vad jag hittills anfört lärer framgå, att jag för min del finner en förstärkt effektivisering av barngränsen mera angelägen än en förhöjning av åldergränsen. De båda frågorna stå i sådant förhållande till varandra, att en tilläventyrs önskvärd åldershöjning icke bör urgeras på barngränseffektivitetens bekostnad, men även om åldersgränsen skulle bibehållas oförändrad, måste frågan om dess effektivisering bringas till en faktiskt och praktiskt gynnsammare lösning än den nuvarande. För en höjning — om än varsam, så att icke censurlinjerna väsentligt rubbas, tillämpningen alltför mycket försvåras och effektiviteten äventyras — kan utom redan anförda skäl även åberopas önskvärdheten av enhetlighet inom de skandinaviska länderna, där Danmark redan har, om än mera formellt, en 16-årsgräns, och där Norge med tämlig sannolikhet inom de närmaste åren bestämmer sig för densamma. Mot de paralleller, som i sin mån indicerat vår 15-årsgräns, kunna ock ställas andra analogier från tiden efter dess införande, nämligen den numera utsträckt

skolpliktstiden och tendenserna på fattigvårdslagstiftningens område till höjd minderårighetsgräns. —

Min i det föregående skisserade ståndpunkt till utredningsspörsmålet är alltså den, att

1. åldersgränsen enligt biografförordningens § 3 bör höjas till 16 år, och att

2. i samband därmed eller oberoende därav barngränsens effektivitet bör förstärkas genom

a) anvisning om sättet för tillämpningen, eventuellt i förening med ransoneringsmöjligheter medelst ålders- och tillståndsbevis av målsman,

b) skärpta straffbestämmelser för förseelser mot barngränsbestämmelserna, så att påföljderna av överträdelse göras mera kännbara för biografidkaren och utsträckas till personal, underårig överträdare och dennes målsman eller ledsagare,

c) förbättrad kontroll genom polismyndighetens utrustande med därför särskilt lämpade organ.

Det lär icke behöva påpekas att, i händelse statens biografbyrå skulle helt eller delvis an-

sluta sig till denna ståndpunkt, byråns underdåniga betänkande torde böra innefatta även formulerade ändringsförslag i de delar av gällande biografafförordning, som härav beröras.

Likaså torde under förhandenvarande förhållanden mitt råd icke vara påkallat med hänsyn till den ytterligare tidsutdräkt, som från byråns sida kan anses skälig för avvaktande av de parallella begrundanden av samma problem, vilka pågå inom kungl. folkskolöverstyrelsen, den kommunala kommittén i Stockholm och tilläventyrs även på andra håll. Dock må det icke anses vara ur vägen att här betona den särskilda vikt, som statens biografbyrås på dess intimare kändedom om flertalet på frågan inverkan faktorer grundade, i sinom tid slutgiltigt föreliggande, självständigt och omsorgsfullt övervägda ståndpunkt givetvis måste tillmätas. För det fall att från annat eller andra håll, som i fråga om vissa faktorer kunde vara att anse som företrädesvis auktoritativa, avsevärt skiljaktiga ståndpunkter skulle anmälas, torde statens biografbyrå böra med hänsyn till ämnets stora samhällseliga vikt och de avhandlade bestämmelsernas ingripande natur subsidiärt hemställa, att frågan i dess helhet hänskötes till allsidigt övervägande av sakkunnige, representerande statens biografbyrå, polisväsendet, undervisningsväsendet, barnavårds-

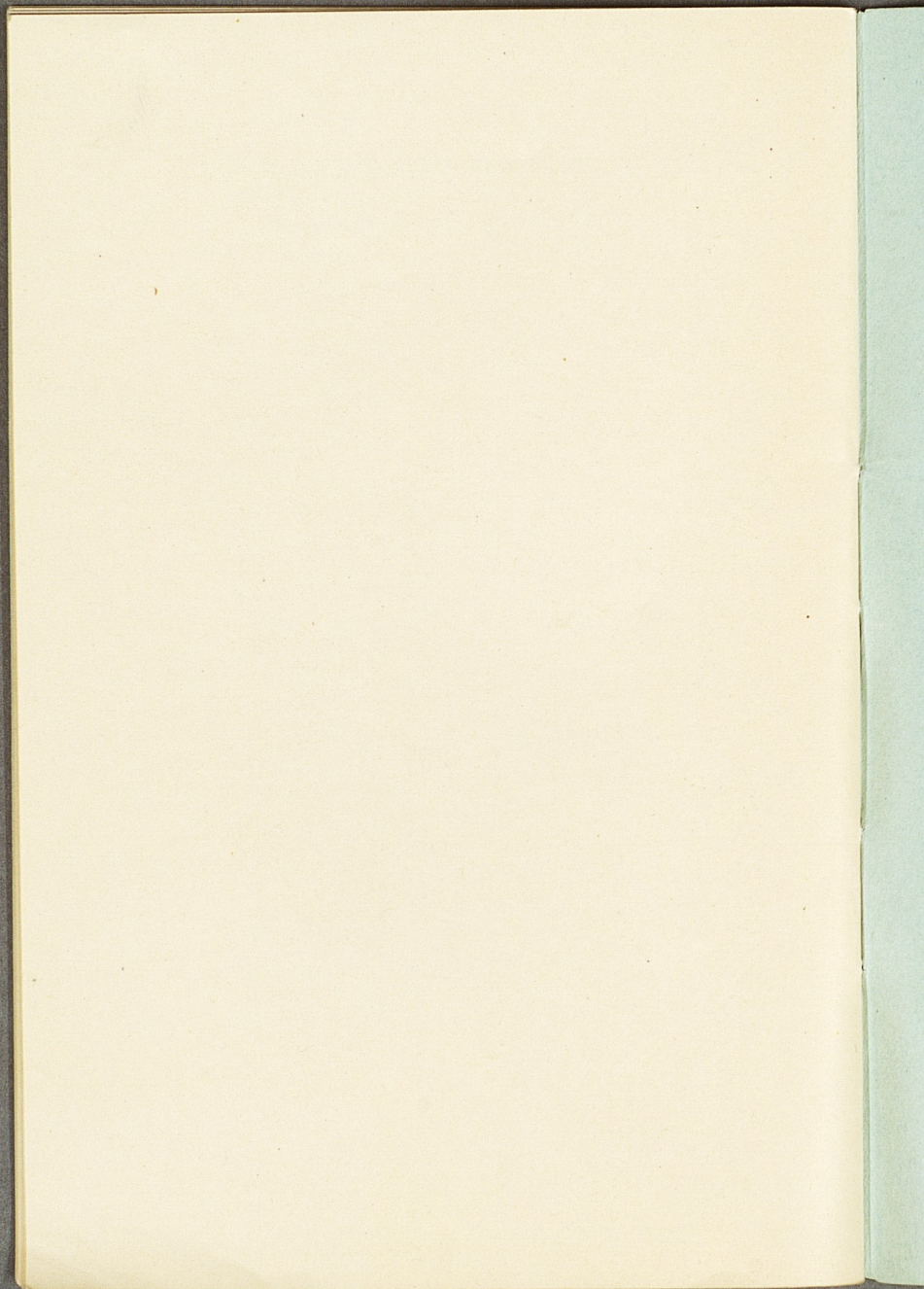
och fattigvårdsväsendet samt film- och bio-
graffacket.

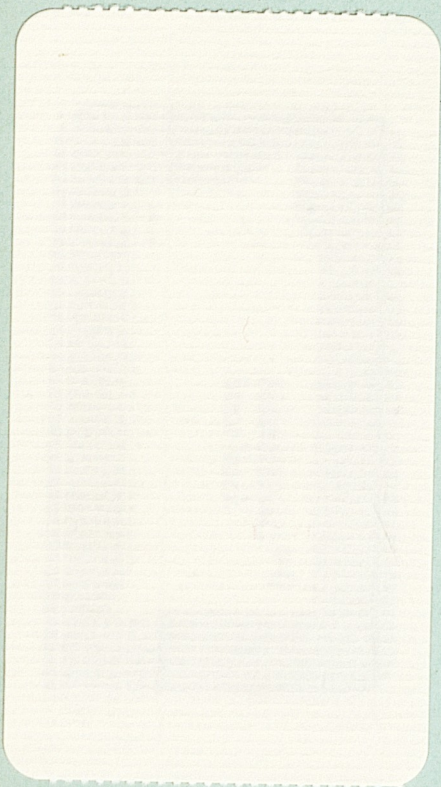
Stockholm den 31 augusti 1918.

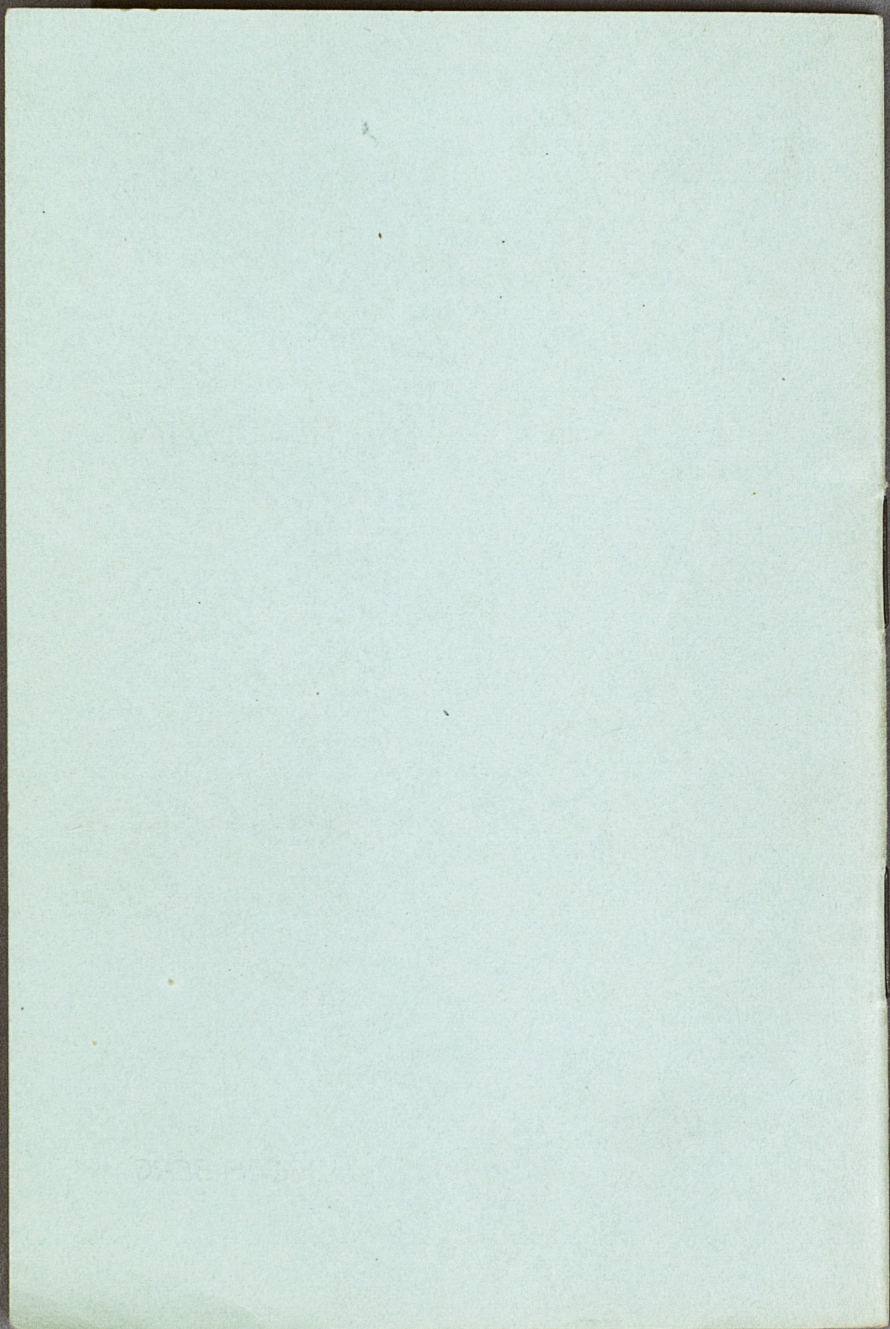
Gustaf Berg.

187
auf demselben Grundstück zum Jahr 1870
erhalten
No. 1000 der 31. Januar 1871.

Geat. 1871

www.books2ebooks.eu